

Kontrola i ocena

spełniania wymogów wobec
dokumentacji badania

Prezentacja

Waldemar K. Lachowski

Kontrola i ocena

spełniania wymogów wobec
dokumentacji badania

Waldemar K. Lachowski

Spis treści

- I. Wprowadzenie.**
- II. Kontrola i ocena spełniania wymogów wobec dokumentacji planowania badania: przykłady wariantów.
- III. Kontrola i ocena spełniania wymogów wobec dokumentacji testów kontroli i badania wiarygodności: przykłady wariantów.
- IV. Kontrola i ocena spełniania wymogów wobec dokumentacji czynności końcowych badania: przykłady wariantów.
- V. Podsumowanie.

Rola Kontrolera

Kontrola kompletności

Czy udokumentowano to, co trzeba?

Elementy **stałe** i zmienne

Ocena jakości

Jak to udokumentowano?

Minimalne wymagania jakościowe

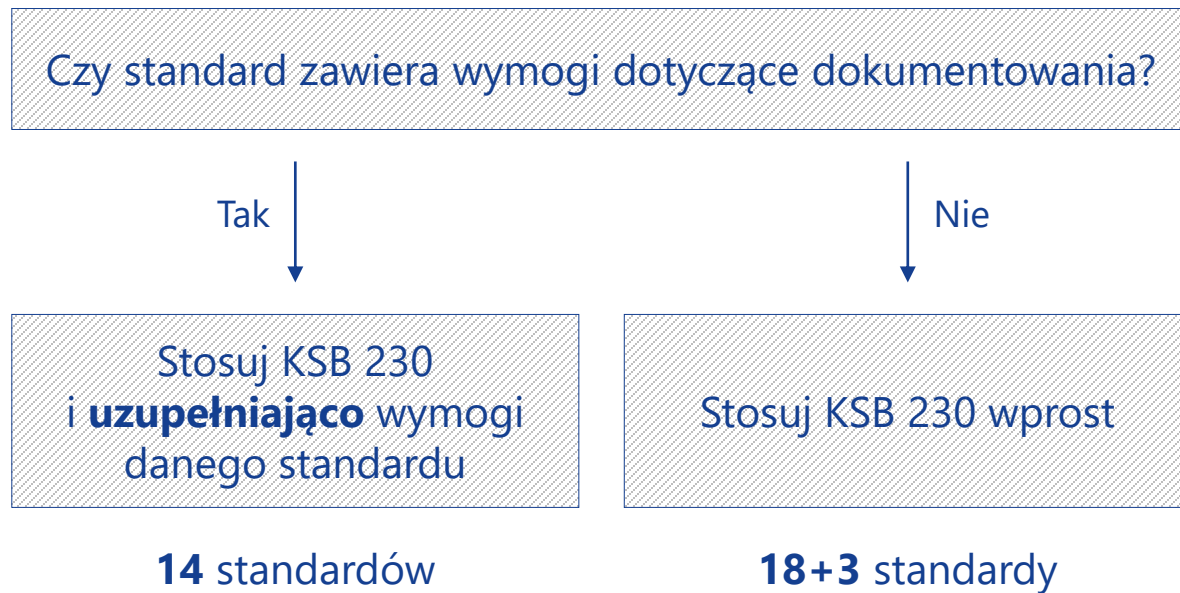
Wnioski

Pozytywne?

Negatywne?

Uzasadnienie – elementy **stałe** i zmienne

Przypomnienie zasad dokumentowania

Przypomnienie zasad dokumentowania (cd.)

- Podstawą dokumentowania większości wymaganych procedur są zapisy KSB 230 (zwykle paragrafy 8-11 i A6).
- Stawianie zarzutów opartych o KSB 230 jest trudniejsze od innych, bo jego wymogi mają charakter ogólny i każdorazowo wymagają dostosowania do sytuacji konkretnego badania.
- Uzasadniając zarzuty oparte o wymogi zawarte w innych standardach nie wolno pominąć odniesienia do KSB 230.
- Zawsze trzeba wiązać stawiany zarzut z aktami prawnymi rangi ustawowej.

Przypomnienie zasad dokumentowania (cd.)

Warianty stawianych zarzutów	Kontroler uzasadnia zarzut poprzez naruszenie wymogów	Przykład
I	Ustawy	Do dyskusji
II	Ustawy + KSKJ + SKJ + Kodeks Etyki (Ustawy + Uchwały KRBR)	Do dyskusji
III	Ustawy + KSB 230 (Ustawy + Uchwały KRBR)	Do dyskusji
IV [itd. ....]	Ustawy + KSB 230 + KSB XXX (Ustawy + Uchwały KRBR)	Do dyskusji

Przypomnienie kluczowych pojęć

230.6(a)

Dokumentacja
badania

Zapis wykonanych procedur.

Zapis uzyskanych dowodów badania mających znaczenie.

Zapis wniosków poczynionych przez biegłego rewidenta.

Przypomnienie kluczowych zasad

230.A5

Ustne wyjaśnienia biegłego rewidenta same w sobie nie stanowią odpowiedniego potwierdzenia wykonanej przez niego pracy lub uzasadnienia sformułowanych przez niego wniosków, ale mogą być wykorzystane do wytłumaczenia lub wyjaśnienia informacji zawartych w **dokumentacji badania**.

Dlaczego musi być na piśmie?

Przypomnienie celu jakiemu ma służyć dokumentacja

230.2 i 5

Dokumentacja
badania dostarcza
dowody

uzasadniające wniosek biegłego rewidenta o osiągnięciu
(lub nie) podstawowych celów (KSB 200.11)

oraz

na to, że badanie zostało zaplanowane i przeprowadzone
zgodnie z KSB i mającymi zastosowanie wymogami
prawnymi i regulacyjnymi.

Przypomnienie celu jakiemu ma służyć dokumentacja

200.11

(Podstawowe)
ogólne cele
stanowią

uzyskanie **wystarczającej** pewności, czy SF jako **całość** nie zawierają **istotnego** zniekształcenia, niezależnie od tego, czy zostało ono spowodowane błędem lub oszustwem, co umożliwi wyrażenie opinii o tym, czy zostały one, we wszystkich **istotnych** aspektach, sporządzone zgodnie z (...) oraz

sporządzenie sprawozdania na ich temat i przekazanie stosownie do wymogów KSB informacji zgodnych z ustaleniami biegłego rewidenta.

Przypomnienie konwencji tłumaczeniowej

- Stosowane w każdym standardzie w części określającej wymogi sformułowanie: *auditor shall + czynność* przetłumaczono na język polski za pomocą czasu teraźniejszego.
- Biegły rewident wykonuje czynność, zgodnie z konwencją tłumaczeniową przyjętą w UE.

- *Niezastosowanie formy nakazowej przez użycie słów „musi”, „ma”, „powinien” itp. nie zmienia faktu, że wyrażona w ten sposób **czynność wskazuje na zobowiązanie biegłego rewidenta do jej wykonania, a zwolnienie od tego wymogu może nastąpić jedynie w sposób przywidziany w danym standardzie.***

Obowiązek wykonania ≠ Obowiązek udokumentowania

Przypomnienie kluczowych odstępstw

Pytanie	Odpowiedz	Obowiązek dokumentacji?
Czy biegły musi stosować wymogi zawarte we wszystkich standardach?	NIE (musi stosować te, zawarte w standardach mających zastosowanie w kontekście danego badania)	NIE
Czy biegły musi przestrzegać wszystkich wymogów zawartych w mających zastosowanie standardach?	NIE (jeżeli wymóg ma charakter warunkowy a warunek nie występuje – nie trzeba go stosować)	NIE

Przypomnienie kluczowych odstępstw

Pytanie	Odpowiedz	Obowiązek dokumentacji?
Czy biegły musi zawsze stosować wymogi w sytuacjach innych niż uwzględnione w pyt. 2-3?	NIE (wyjątkowo może odstąpić, gdy wymagana procedura byłaby nieskuteczna dla osiągnięcia celu danego wymogu)	TAK (w jaki sposób alternatywne procedury doprowadziły do osiągnięcia celu pominiętego wymogu oraz przyczyny odstąpienia od jego zastosowania)
Czy trzeba udokumentować osiągnięcie celów ogólnych i częściowych badania?	NIE	NIE

Przypomnienie kluczowych odstępstw

Pytanie	Odpowiedz	Obowiązek dokumentacji?
Czy trzeba udokumentować brak osiągnięcia celów ogólnych lub częściowych badania?	TAK	TAK
Czy wszystkie osądy zawodowe wymagają udokumentowania?	NIE (tylko znaczące)	NIE (o ile osąd nie był znaczący)

Przypomnienie kluczowych zasad

230.8

Nadrzędne kryterium jakościowe dokumentacji badania

Wystarczalność do tego, aby doświadczony biegły rewident, który nie miał wcześniejszych związków z badaniem, zrozumiał:

- rodzaj, rozłożenie w czasie i zakres przeprowadzonych procedur w celu spełnienia wymogów KSB i mających zastosowanie wymogów prawnych i regulacyjnych,
- rezultaty przeprowadzonych procedur i uzyskane dowody oraz
- znaczące sprawy, które pojawiły się podczas badania, dotyczące ich wnioski i znaczące zawodowe osądy dokonane przy ich formułowaniu.

Ustawa o BR nie wymaga wprost aby BR był doświadczony ... ale to niczego nie zmienia!

Przypomnienie kluczowych zasad

230.9

Rodzaj, rozłożenie
w czasie i zakres
przeprowadzonych
procedur

- A. Opis rozpoznanej charakterystyki zbadanej określonej pozycji lub sprawy.
- B. Wskazanie, kto wykonał daną pracę i datę jej ukończenia.
- C. Wskazanie, kto dokonał przeglądu tej pracy, datę oraz zakres tego przeglądu.

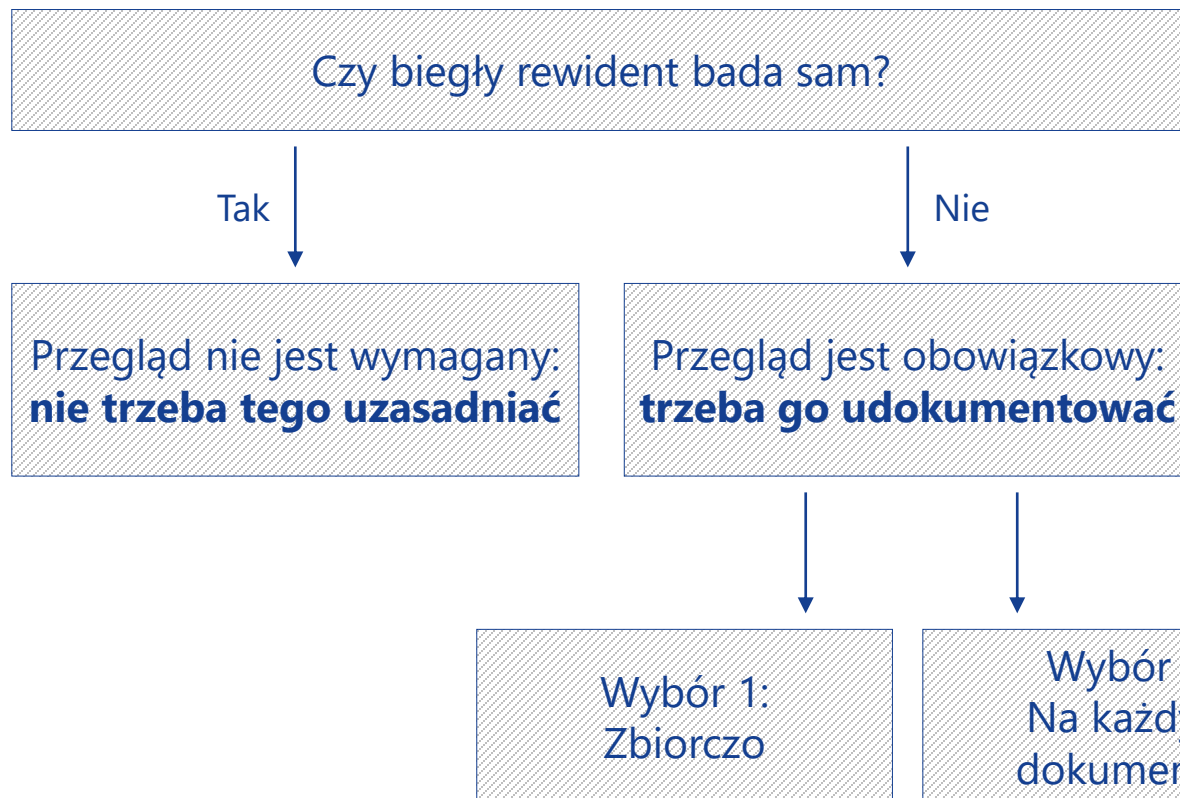

Czy to ten sam przegląd
o jakim mówi KSKJ 1?

Specyfika badań jedno-
osobowych dotyczy tylko C
i fragmentu części B!

Przypomnienie kluczowych zasad (cd.)

220.17

Musi być w dacie
lub tuż przed datą
sprawozdania BR

- Jakie czynności?
- Kto?
- Kiedy?

Przypomnienie kluczowych zasad (cd.)

230.10

Biegły rewident dokumentuje rozmowy z kierownictwem, osobami sprawującymi nadzór i innymi osobami na temat znaczących spraw, w tym informacje dotyczące ich charakteru, oraz kiedy i z kim rozmowy przeprowadził.

Wymóg w praktyce bezwzględnie obowiązujący bo w każdym badaniu są znaczące sprawy

230.11

Jeżeli biegły rewident natknął się na informację, która jest niespójna z jego ostatecznym wnioskiem dotyczącym znaczącej sprawy, to dokumentuje sposób, w jaki odniósł się do tej niespójności.

Wymóg warunkowy

Stosowana w prezentacji SUBIEKTYWNA skala ocen

<p>Prawidłowo</p> 	<p>Fragment dokumentacji w kontrolowanym zakresie spełnia minimalne wymogi w zakresie kompletności i jakości dokumentacji</p>
<p>Wzorcowo</p> 	<p>Fragment dokumentacji w kontrolowanym zakresie wykracza poza minimalne wymogi w zakresie kompletności i jakości, i jest zgodny z najlepszymi wzorcami (np. zawartymi w publikacjach IFAC czy Przewodniku MSB - procedury)</p>
<p>Nieprawidłowo</p> 	<p>Fragment dokumentacji w kontrolowanym zakresie nie spełnia wszystkich wymogów co do kompletności lub jakości – cała dokumentacja jest jednak zgodna z KSB 230.8</p>
<p>Bardzo źle</p> 	<p>Fragment dokumentacji w kontrolowanym zakresie nie spełnia podstawowych wymogów co do kompletności lub jakości, przez co, cała dokumentacja nie jest zgodna z KSB 230.8</p>

Spis treści

- I. Wprowadzenie.
- II. Kontrola i ocena spełniania wymogów wobec dokumentacji planowania badania: przykłady wariantów.**
- III. Kontrola i ocena spełniania wymogów wobec dokumentacji testów kontroli i badania wiarygodności: przykłady wariantów.
- IV. Kontrola i ocena spełniania wymogów wobec dokumentacji czynności końcowych badania: przykłady wariantów.
- V. Podsumowanie.

Problemy wykonywania procedur kontroli dokumentacji planowania badania

Tematyka wybranych procedur i zagadnień

Umowa i wstępne warunki badania

Kontrola jakości na poziomie zlecenia

Ryzyko oszustwa

Planowanie badania innych praw i regulacji

Badanie po raz pierwszy – rola kluczowego biegłego rewidenta

Identyfikacja i ocena RIZ

Istotność

Strategia i plan badania – zagadnienia ogólne

Umowa i wstępne warunki badania

210.4

Wstępne warunki badania – **zastosowanie** przez kierownictwo możliwych do zaakceptowania ramowych założeń sprawozdawczości finansowej przy sporządzaniu sprawozdań finansowych i ZGODA kierownictwa oraz – tam gdzie to odpowiednie – osób sprawujących nadzór, na przyjęcie przesłanki, w oparciu o którą przeprowadza się badanie.

210.8

O ile nie wymaga tego prawo lub regulacje, biegły rewident **nie przyjmuje** zaproponowanego zlecenia badania, gdy nie są spełnione wstępne warunki badania.

Przepisy krajowe nie wymagają przyjmowania takich zleceń

Umowa i wstępne warunki badania (cd.)

210.6(b)

Przesłanka badania:

Kierownictwo akceptuje
i potwierdza NA PIŚMIE
swoją odpowiedzialność
za:

Sporządzenie SF zgodnie z odpowiednimi wymogami
(czyli też pod względem jakości)

Kontrolę wewnętrzną, którą uznaje za nieodzowną dla
umożliwienia sporządzenia SF nie zawierających istotnego
zniekształcenia spowodowanego oszustwem lub błędem

Zapewnienie BR dostępu do informacji i osób mających
znaczenie dla badania

Problem 210.7

Umowa i wstępne warunki badania (cd.)

210.10

Uzgodnione warunki utrwała się w formie umowy lub innej formie pisemnego porozumienia i obejmują one:

cel i zakres badania sprawozdań finansowych,

odpowiedzialność biegłego rewidenta,

odpowiedzialność kierownictwa,

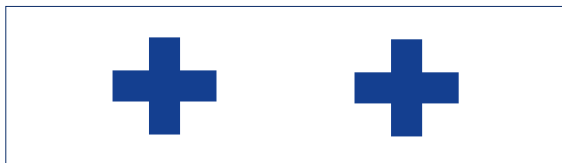
wskazanie mających zastosowanie ramowych założeń sprawozdawczości finansowej stosowanych przy sporządzaniu sprawozdań finansowych oraz

wzmiankę o oczekiwanej formie i treści wszelkich sprawozdań, które zostaną wydane przez biegłego rewidenta oraz stwierdzenie, że mogą wystąpić okoliczności sprawiające, że sprawozdanie będzie się różnić od oczekiwanej formy i treści.

210.11 nie powinien być u nas stosowany bo...

Przykład pozytywny 1

Umowa pisemna:

- Według wzorca na stronie PIBR (ew. rozszerzona).
- Podpisana **przed** rozpoczęciem jakichkolwiek prac.
- Zawarta **po** dokonaniu wyboru FA do badania.

Przykład pozytywny 2

Umowa pisemna:

- Nie według wzorca na stronie PIBR.
- Zawierająca elementy wymagane przez KSB 210.10.
- Zawierająca w sobie dowód akceptacji przesłanki w oparciu o którą przeprowadza się badanie.
- Podpisana **przed** rozpoczęciem jakichkolwiek prac.
- Zawarta **po** dokonaniu wyboru FA do badania.

Przykład negatywny 1

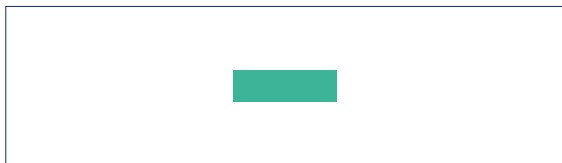
WARIANTY - Umowa:

- Ustna.
- Nie zawierająca elementów wymaganych przez KSB 210.10.
- Nie zawierająca w sobie dowodu akceptacji przesłanki w oparciu o którą przeprowadza się badanie [[200.13(j), A10, 210.6(b), A11].

Chyba, że zawarto ją w innym dokumencie

- Podpisana **przed** dokonaniem wyboru FA do badania. Wybór został dokonany **po** dacie sprawozdania biegłego rewidenta.

Przykład negatywny 2

WARIANTY - umowa:

- Podpisana **po** rozpoczęciu prac, ale **przed** datą sprawozdania biegłego rewidenta.
- Zawarta **przed** dokonaniem wyboru FA do badania. Wybór został dokonany **przed** datą sprawozdania biegłego rewidenta.
- Inne elementy są prawidłowe.

Umowa i wstępne warunki badania (cd.)

art. 74 UoBR

Procedury kontrolne dotyczące akt badania:

- Czy FA oraz kluczowy biegły rewident przed przyjęciem lub kontynuowaniem zlecenia badania ocenili i udokumentowali wykonanie **wszystkich** wymogów zawartych w art. 74.1.1)-4)?
- Czy firma audytorska i wszyscy członkowie zespołu wykonującego badanie, o którym mowa w art. 2 punkt 16 ustawy, przed przystąpieniem do udziału w badaniu złożyli oświadczenia o niezależności?
- Czy złożone oświadczenia o niezależności wskazują **wszystkie** kryteria wskazane w ustawie (tj. art. 69-73 ustawy)?
- Czy złożone oświadczenia o niezależności zawierają **klauzulę** „*Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia*”?

Także wpis
do rejestru

Treść klauzuli
nie może być
zmieniana
ale...

Przykłady pozytywne i negatywne

Do dyskusji
z uczestnikami

Kontrola jakości na poziomie zlecenia

220.24

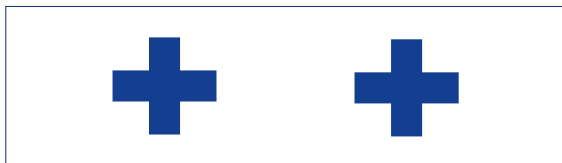
Biegły rewident
zamieszcza
w dokumentacji badania:

- kwestie **rozpoznane** w związku z przestrzeganiem wymogów etycznych oraz sposób, w jaki zostały rozwiązane,
- wnioski **wyciągnięte** w kontekście przestrzegania wymogów niezależności mających zastosowanie do zlecenia oraz wszelkie odnośne dyskusje z firmą potwierdzające te wnioski,
- wnioski **wyciągnięte** w związku z faktem akceptacji i kontynuacji współpracy z klientem oraz zleceń badania,
- rodzaj i zakres **konsultacji** oraz wnioski wynikające z konsultacji przeprowadzonych podczas zlecenia badania.

Wymogi w części warunkowe ale....

Przykład pozytywny 1

W dokumentacji:

znajdują się odniesienia do każdego z wymogów zawartych w KSB 220.24. To znaczy, że nawet jeśli nie rozpoznano zagrożeń etycznych lub nie przeprowadzono konsultacji, biegły o tym pisze i uzasadnia.

Przykład pozytywny 2

W dokumentacji:

- A. **Brak odniesienia** do KSB 220.24(a), bo sytuacja nie wystąpiła.
- B. Znajduje się odniesienie do KSB 220.24(b) – nawet, gdy sytuacja nie wystąpiła.
- C. Znajduje się odniesienie do KSB 220.24(c) – nawet, gdy sytuacja nie wystąpiła.
- D. **Brak odniesienia** do KSB 220.24(d), bo sytuacja nie wystąpiła.

Przykład negatywny

WARIANTY - w dokumentacji:

- A. Brak odniesienia do żadnego z podpunktów w KSB 220.24.
- B. Brak odniesienia do podpunktów KSB 220.24(b)-(c).
- C. Znajdują się odniesienia niezgodne z informacjami w innych częściach dokumentacji (np. potwierdzającymi, że sytuacja wystąpiła).
- D. Znajdują się odniesienia niezgodne z informacjami przekazanymi ustnie przez biegłego w trakcie kontroli (np. że konsultacje miały miejsce w trakcie badania).

Kontrola jakości na poziomie zlecenia (cd.)

220.25

Osoba
przeprowadzająca
kontrolę jakości
wykonania zlecenia
badania dokumentuje,
że:

Przeprowadzono procedury wymagane przez politykę firmy dotyczącą kontroli jakości wykonania zlecenia badania,

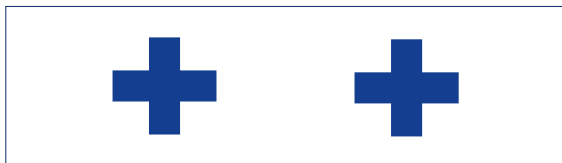
kontrola jakości wykonania zlecenia badania została zakończona w dacie (lub tuż przed) sprawozdania BR

osobie przeprowadzającej kontrolę nie są znane żadne nierozwiązane sprawy, które kazałyby jej sądzić, że znaczące osądy wydane przez zespół wykonujący badanie oraz wyciągnięte przez niego wnioski są nieodpowiednie.

Wymogi warunkowe

Przykład pozytywny

W dokumentacji:

znajdują się odniesienia do każdego z wymogów zawartych w KSB 220.25. Kontroler znajduje w dokumentacji kompletne informacje na temat przebiegu kontroli jakości (weryfikacji) i jej wyników. Została ona zakończona tuż przed datą sprawozdania BR i objęła swoim zasięgiem jego ostateczną wersję. Wszystkie zastrzeżenia kontrolera zostały uwzględnione lub wyjaśnione za obopólną zgodą.

Przykład negatywny

WARIANTY - w dokumentacji:

- A. **Nie ma informacji** o przeprowadzeniu procedur kontroli jakości, a z zapisów SKJ w podmiocie wynika, że weryfikacja była obowiązkowa.
- B. **Nie ma informacji** o przeprowadzeniu procedur kontroli jakości, nie była ona wymagana zgodnie z SKJ a z KSKJ 1 /Ustawy wynika, że weryfikacja była obowiązkowa (np. bo JZP).
- C. **Weryfikacja została zakończona po dacie** sprawozdania biegłego rewidenta z badania.
- D. **Kontroler jakości nie zawarł jednoznacznego oświadczenia** w zakresie KSB 220.25(c) lub wydane oświadczenie jest z nim sprzeczne a sprawozdanie z badania i tak zostało wydane klientowi.

Ryzyko oszustwa

240.44

W dokumentacji dotyczącej sposobu rozumienia jednostki i jej otoczenia oraz oceny RIZ, której wymaga KSB 315, biegły rewident zamieszcza:

znaczące **decyzje** podjęte w ciągu przeprowadzonej **dyskusji** w gronie zespołu badającego dotyczące podatności SF jednostki na istotne zniekształcenia spowodowane oszustwem oraz

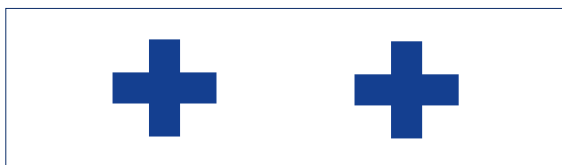
Nie dotyczy badań jednoosobowych

rozpoznane i ocenione ryzyko istotnego zniekształcenia na poziomie SF i na poziomie stwierdzeń.

Zawsze wymagane i zawsze 2 poziomy

Przykład pozytywny 1

Badanie jednoosobowe:

- A. Brak udokumentowania w zakresie KSB 240.44(a).
- B. Jest udokumentowany fakt spotkania z kierownictwem na temat ryzyka oszustwa (opisano: z kim, kiedy, temat, uzyskane informacje, wpływ na dalszy proces badania).
- C. Jest udokumentowany sposób identyfikacji i ocena RIZ (drogą oszustwa) - opisowa lub procentowa - na poziomie całych SF i stwierdzeń.

Przykład pozytywny 2

Badanie zespołowe:

- A. Udokumentowanie faktu odbycia spotkania zespołu w zakresie KSB 240.44(a) – opisano: kto, kiedy, ustalenia, wpływ na badanie.
- B. Przedstawiono podjęte w ciągu dyskusji znaczące decyzję lub uzasadnienie dot. braku potrzeby podjęcia takich decyzji.
- C. Jest udokumentowany fakt spotkania z kierownictwem dot. ryzyka oszustwa (z kim, kiedy, temat, uzyskane informacje).
- D. Jest udokumentowany sposób identyfikacji i ocena RIZ (drogą oszustwa) - opisowa lub procentowa- na poziomie całych SF i stwierdzeń.

Ta druga sytuacja z opisanych w (B) jest mało prawdopodobna

Ryzyko oszustwa (cd.)

240.45

W dokumentacji badania dotyczącej sposobu reakcji na ocenione RIZ, biegły rewident zamieszcza (wymagane przez KSB 330) informacje o:

ogólnej reakcji na ocenione RIZ spowodowanego oszustwem na poziomie SF,

rodzaju, rozłożeniu w czasie i zakresie procedur badania, oraz **powiązaniu** tych procedur z ocenianym RIZ spowodowanego oszustwem na poziomie stwierdzeń oraz

wynikach procedur badania, w tym tych zaprojektowanych w celu zmniejszenia ryzyka obejścia kontroli przez kierownictwo.

Zawsze wymagane

Ryzyko oszustwa (cd.)

W każdej (bez wyjątku) dokumentacji badania musi być opis:

rodzaju procedur,

ich rozłożenia w czasie,

zakresu oraz uzyskanych wyników dot. ryzyka oszustwa.

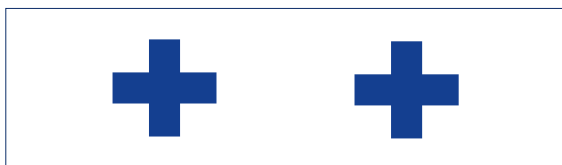
- *Dzieje się tak, bo w każdym badaniu jako minimum ryzykiem znaczącym jest ryzyko oszustwa dotyczącego ujmowania przychodów [240.26] oraz ryzyko obejścia kontroli wewnętrznej przez kierownictwo [240.31].*
- *Jeżeli biegły nie uważa przychodów za obarczone takim ryzykiem to i tak musi to uzasadnić w dokumentacji [240.47].*

Ryzyko oszustwa (cd.)

240.47

Jeżeli BR stwierdził, że założenie o występowaniu RIZ powstałego w wyniku oszustwa związanego z ujmowaniem przychodów nie ma zastosowania w przypadku danego zlecenia, w dokumentacji badania zamieszcza przyczyny wyciągnięcia takiego wniosku (tzn. uzasadnienie).

Przykład pozytywny

W dokumentacji:

- A. Zamieszczono informacje na temat ogólnej reakcji na ocenione RIZ spowodowanego oszustwem na poziomie SF (nawet jeżeli ryzyko związane z tym ocenia się na poziomie niskim).
- B. Opisano:
  - rodzaj (jak),
  - rozłożenie w czasie (kiedy),
  - zakres nakierowanych na to ryzyko procedur badania (co i ile).
- C. Powiązано powyższe procedury z RIZ spowodowanego oszustwem na poziomie stwierdzeń.
- D. Zamieszczono informacje na temat uzyskanych wyników przeprowadzonych procedur.

Ryzyko oszustwa (cd.)

240.46

Biegły rewident zamieszcza w dokumentacji badania informacje dotyczące oszustwa, które przekazał kierownictwu, osobom sprawującym nadzór, regulatorom i innym podmiotom.

Jeśli nie ma w dokumentacji to należy rozumieć, że nie przekazał. A powinien?

Przykład negatywny

WARIANTY - w dokumentacji:

- A. Brak odniesienia się do jakiegokolwiek z punktów wymaganych przez KSB 240.45.
- B. Brak uzasadnienie nietraktowania ujmowania przychodów jako obarczonych ryzykiem znaczącym, w sytuacji, gdy biegły nie zaliczył ich do tej kategorii ryzyka lub ich tak nie traktował dobierając procedury rewizyjne.
- C. Brak dowodów potwierdzających fakt poinformowania odpowiednich stron o stwierdzonych oszustwach gdy z dokumentacji wynika, że przypadki takie zostały ujawnione.

Planowanie badania innych praw i regulacji

250.29

Biegły rewident
zamieszcza
w dokumentacji badania:

rozpoznane lub podejrzewane przypadki naruszenia
prawa i regulacji oraz

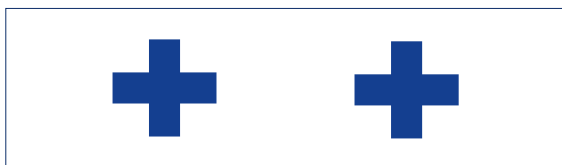

wyniki rozmów z kierownictwem i, gdy jest to
uzasadnione, z osobami sprawującymi nadzór
oraz stronami spoza jednostki.

Wymóg w części
warunkowy

Przykład pozytywny

Dokumentacja zawiera:

- A. Potwierdzenie faktu odbycia spotkania z kierownictwem i ew. osobami sprawującymi nadzór na ten temat (opisano: kiedy, z kim, wynik rozmów).
- B. Podział praw i regulacji na bezpośrednie i pośrednie.
- C. Potwierdzenie zebrania wystarczających i odpowiednich dowodów badania praw i regulacji uznanych za bezpośrednie (w tym prawa podatkowego).
- D. Potwierdzenie wykonania procedur wymaganych w odniesieniu do praw i regulacji pośrednich (np. koncesji czy kowenantów bankowych).
- E. [Gdy wystąpiły] Opis rozpoznanych i podejrzewanych przypadków naruszenia innych praw i regulacji oraz dowody potwierdzające fakt poinformowania o tym kierownictwa / osób odpowiedzialnych za nadzór.
- F. Wnioski sformułowane w oparciu o przeprowadzone procedury i ich wpływ na proces badania.

Przykład negatywny

WARIANTY - w dokumentacji:

- A. Brak potwierdzenia, że biegły zidentyfikował prawa i regulacje bezpośrednio lub pośrednio wpływające na kwoty i ujawnienia w SF.
- B. Brak potwierdzenia, że biegły dokonał oceny ryzyka związanego z takimi prawami i regulacjami.
- C. Brak dowodów potwierdzających fakt wykonania zróżnicowanych procedur w odniesieniu do obu kategorii praw i regulacji i uwzględnienia ich wpływu na proces badania.

Badanie po raz pierwszy - rola kluczowego biegłego rewidenta

300.13

Biegły rewident PRZED rozpoczęciem pierwszego badania podejmuje następujące działania:

przeprowadza **procedury** wymagane przez KSB 220.12-13 dotyczące współpracy z klientem oraz przyjęcia określonego zlecenia badania oraz

nawiązuje **kontakt** z poprzednim biegłym rewidentem, jeżeli nastąpiła zmiana biegłych rewidentów, zgodnie z odpowiednimi wymogami etycznymi.

Ani Kodeks etyki ani UoBR nie zakazują kontaktu z poprzednim BR / FA, wręcz przeciwnie...

Przykład negatywny

WARIANTY - w dokumentacji:

- A. Brak potwierdzenia, że biegły rewident zaakceptował rolę kluczowego biegłego PO upewnieniu się, że FA przeprowadziła prawidłowo procedury akceptacji (lub kontynuacji jeżeli zmiana dotyczy tylko kluczowego BR).
- B. Nie ma dowodu, że biegły rewident skontaktował się lub próbował skontaktować się z poprzednim biegłym rewidentem / FA i jaki miało to wpływ na decyzję o podjęciu się badania.

Identyfikacja i ocena RIZ

315.32

Biegły rewident dokumentuje, włączając do dokumentacji badania:

- a) omówienie w gronie zespołu wykonującego zlecenie, o którym mowa w par. 10 oraz podjęte znaczące decyzje,
- b) kluczowe elementy osiągniętego zrozumienia dotyczącego każdego z aspektów jednostki i jej otoczenia określonych w par. 11 oraz każdego z elementów kontroli wewnętrznej określonego w par. 14-24, źródeł informacji będących podstawą osiągnięcia zrozumienia jednostki oraz przeprowadzone procedury oceny ryzyka,
- c) zidentyfikowane i ocenione RIZ na poziomie SF i na poziomie stwierdzeń zgodnie z wymogami par. 25 oraz
- d) zidentyfikowane ryzyka oraz odnośne kontrole, których zrozumienie osiągnął BR na skutek wymogów zawartych w par. 27-30.

Specyfika badań jednoosobowych dotyczy tylko (a)

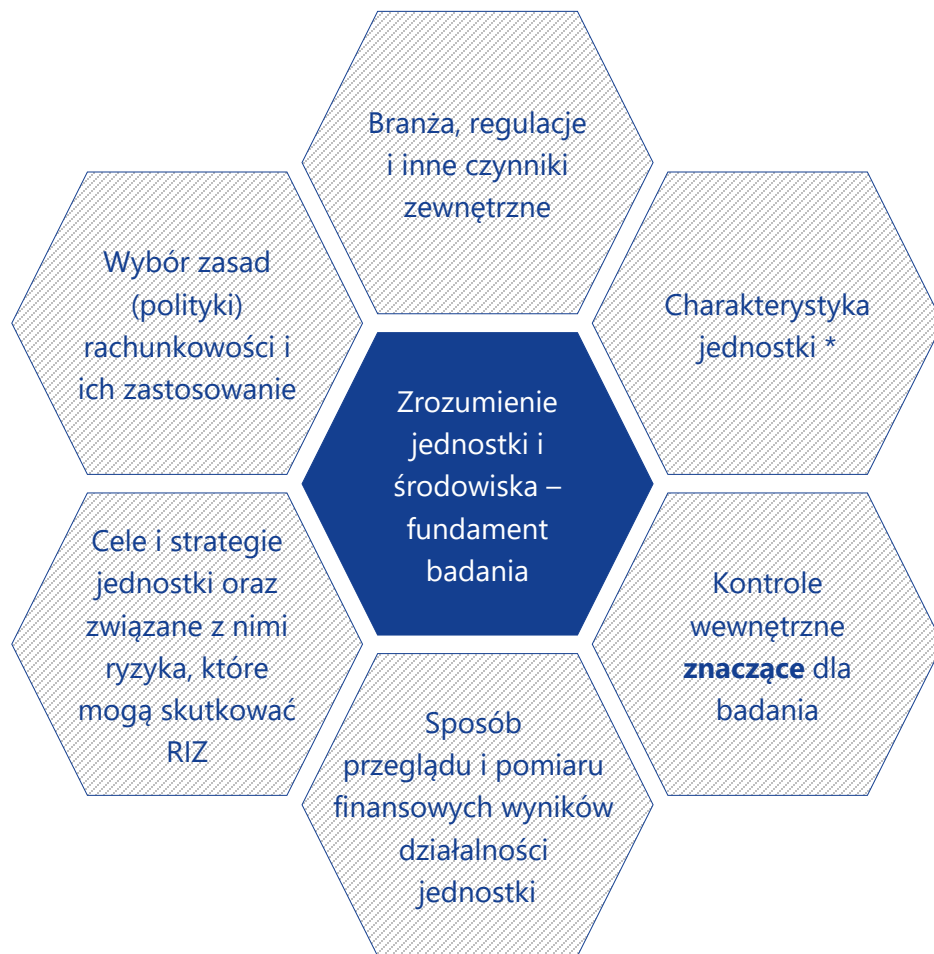
Przykłady pozytywne i negatywne

Do dyskusji
z uczestnikami

Przykłady pozytywne i negatywne (cd.)

W każdym badaniu należy udokumentować zrozumienie wszystkich elementów.

Osiągając zrozumienie kontroli, które są znaczące dla badania, BR **ocenia projekt** tych kontroli oraz ustala, czy **zostały wdrożone**, przeprowadzając odpowiednie procedury – same zapytania nie są wystarczające.

To nie testy kontroli!

* w tym działalność operacyjna, struktura właścicielska i nadzorcza, inwestycje, struktura operacyjna i sposoby finansowania.

Istotność

320.14

Biegły rewident obejmuje dokumentacją badania następujące kwoty oraz czynniki uwzględnione przy ich wyznaczeniu:

- a) istotność dla SF jako całości,
- b) jeśli to właściwe, poziom lub poziomy istotności dla określonych grup transakcji, sald kont lub ujawnień,
- c) istotność wykonawczą oraz
- d) jakiegokolwiek zmiany pkt. (a)-(c) dokonane w ciągu badania.

Jeżeli jest (b), należy również ustalić dla niej dodatkową istotność wykonawczą

Przykłady pozytywne i negatywne

Do dyskusji
z uczestnikami

Strategia i plan badania – zagadnienia ogólne

300.12

Biegły rewident włącza
do dokumentacji:

ogólną strategię badania,

plan badania oraz

wszelkie znaczące zmiany strategii lub planu, dokonane
podczas badania oraz powody tych zmian.

Znaczące zmiany zawsze wymagają opisanie i uzasadnienia

Przypomnienie - ogólna strategia badania

300.7

Biegły rewident ustala ogólną strategię badania wyznaczającą:

zakres,

rozłożenie w czasie,

kierunek badania

oraz stanowiącą podstawę do opracowania planu badania.

Przypomnienie – plan badania

300.9

Biegły opracowuje plan badania, który obejmuje opis:

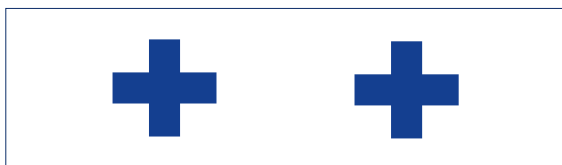
- rodzaju, rozłożenia w czasie i zakresu planowanych procedur oceny ryzyka, zgodnie z KSB 315,
- rodzaju, czasu przeprowadzenia i zakresu dalszych procedur badania na poziomie stwierdzeń, zgodnie z KSB 330,
- innych planowanych procedur badania, których przeprowadzenie jest niezbędne, aby zlecenie było wykonane zgodnie z KSB.

300.10

Biegły, **jeśli to konieczne**, aktualizuje i zmienia całościową strategię i plan w toku trwania badania.

Wymóg warunkowy, ale zmiany prawie zawsze są wymagane

Przykład pozytywny

W dokumentacji:

- A. Opisano jednostkę i środowisko w jakim ona działa (6 obszarów).
- B. Powiązано planowanie z procedurami akceptacji zlecenia.
- C. Opisano system kontroli wewnętrznej (5 komponentów) oraz powiązано go z systemem rachunkowości.
- D. Oceniono projekt i sprawdzono wdrożenie procedur kontrolnych uznanych za znaczące.
- E. Potwierdzono fakt zdobycia wiedzy i oceny ryzyka przy pomocy 4 określonych w KSB procedur.
- F. Ustalono wstępnie racjonalne poziomy istotności prawidłowo uzasadniając sposób ich ustalenia.
- G. Zidentyfikowano i oceniono RIZ na poziomie SF i stwierdzeń (oddzielnie uwzględniono w tym procesie ryzyko oszustwa).
- H. Zaplanowano ogólną i pozostałą reakcję na RIZ na poziomie całych SF i poszczególnych stwierdzeń w obszarach uznanych za istotne oraz obarczonych wysokim lub znaczącym ryzykiem.
- I. Planowana reakcja określa rodzaj, czas przeprowadzenia i zakres procedur badania i jest logicznie powiązana z wstępną oceną RIZ.
- J. Rozważono potrzebę przeprowadzenia dodatkowych procedur niż wymagane wprost w KSB aby zrealizować cele ogólne badania.

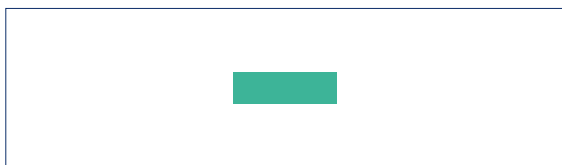
Przykład negatywny 1

WARIANTY - w dokumentacji:

- A. Strategia i plan badania nie budzą zastrzeżeń ale powstały po przeprowadzeniu badania.
- B. Plan badania nie wynika z ogólnej strategii. Przykładowo, zakłada ona poleganie na skuteczności kontroli wewnętrznej w kilku istotnych obszarach a plan badanie przewiduje przeprowadzenie wyłącznie procedur wiarygodności.
- C. Dokumentacja potwierdza dokonanie istotnych korekt wpływających na podstawę ustalenia istotności a w strategii i planie badania **nie ma informacji na temat aktualizacji istotności**.
- D. Biegły rewident dokonał zmian strategii lub planu badania ale **udokumentował to w sposób nie dający** możliwości Kontrolerowi ustalenia jak wyglądała strategia lub plan **przed** zmianami.

Przykład negatywny 2

WARIANTY - w dokumentacji:

- A. Brak opisu charakteru obowiązków funkcji audytu wewnętrznego, jej statusu w organizacji oraz działań, które są lub będą wykonywane.
- B. Brak podania źródeł informacji będących podstawą osiągnięcia zrozumienia jednostki.
- C. Brak opisu sposobu, w jaki jednostka zareagowała na ryzyka powstające w związku z technologiami informacyjnymi.

Wymagany
zawsze gdy jest
taka funkcja

Spis treści

- I. Wprowadzenie.
- II. Kontrola i ocena spełniania wymogów wobec dokumentacji planowania badania: przykłady wariantów.
- III. Kontrola i ocena spełniania wymogów wobec dokumentacji testów kontroli i badania wiarygodności: przykłady wariantów.**
- IV. Kontrola i ocena spełniania wymogów wobec dokumentacji czynności końcowych badania: przykłady wariantów.
- V. Podsumowanie.

Problemy wykonywania procedur kontroli testów kontroli i badania wiarygodności

Tematyka wybranych procedur i zagadnień

Reakcja rewizyjna – zagadnienia ogólne

Testy kontroli – zagadnienia szczegółowe

Badania wiarygodności – zagadnienia szczegółowe

Badanie bilansu otwarcia

Kontynuacja działalności

Spory prawne i roszczenia

Potwierdzenia zewnętrzne

Wartości szacunkowe

Wykorzystanie pracy ekspertów jednostki

Wykorzystanie audytu wewnętrznego

Reakcja rewizyjna – zagadnienia ogólne

330.28

Biegły rewident
zamieszcza
w dokumentacji badania
informacje o:

ogólnej reakcji na ocenione RIZ na poziomie stwierdzeń SF (błąd w tłumaczeniu – chodzi o poziom całych SF) oraz rodzaju, rozłożeniu w czasie i zakresie dalszych przeprowadzonych procedur badania,

powiązaniu tych procedur z ocenionym ryzykiem na poziomie stwierdzeń oraz

wynikach procedur badania, w tym wnioskach z badania, jeżeli nie są one ogólnie zrozumiałe.

Przykład negatywny

WARIANTY - w dokumentacji:

- A. Pominięcie opisu ogólnej reakcji.
- B. Brak powiązania dalszej reakcji rewizyjnej z wstępną oceną ryzyka na poziomie stwierdzeń. Przykładowo biegły ocenił ryzyko kontroli dotyczących istotnych obszarów SF na poziomie średnim lub niskim a nie zaplanował ani nie przeprowadził testów mogących to potwierdzić.
- C. Brak udokumentowania rodzaju (jak), rozłożenia w czasie (kiedy) i zakresu (co i ile) dalszych procedur badania.

Reakcja rewizyjna - zagadnienia ogólne (cd.)

330.29

Jeżeli BR planuje wykorzystanie dowodów badania dotyczących skuteczności działania kontroli uzyskanych podczas poprzednich badań, to zamieszcza w dokumentacji informacje o przesłankach uzasadniających zaufanie tym kontrolom, które zostały zbadane podczas poprzedniego badania.

330.30

Dokumentacja BR powinna dowodzić, że SF są zgodne lub uzgodnione ze stanowiącymi ich podstawę zapisami księgowymi.

Przykład negatywny

WARIANTY - w dokumentacji:

- A. Biegły polega na testach kontroli z roku poprzedniego nie uzasadniając (np. że jest to zasadne bo model kontroli w danym obszarze nie uległ żadnym zmianom a ryzyko jakie ma ona ograniczać nie jest znaczące).
- B. Twierdzenie o potwierdzonej skuteczności kontroli w roku poprzednim bez dania Kontrolerowi dostępu do dokumentacji tamtego badania.
- C. Brak dowodów potwierdzających uzgodnienie SF z zapisami księgowymi lub uzgodnienie tylko niektórych elementów (np. samego bilansu i rachunku zysków i strat z pominięciem innych).
- D. Biegły posługuje się stwierdzeniami wyrażonymi inaczej niż w KSB 315.A124 w taki sposób, że tylko niektóre ich aspekty zostały uwzględnione w badaniu.

Testy kontroli – zagadnienia szczegółowe

Wybrane obszary
nieprawidłowości:

- Możliwość a obowiązek przeprowadzenia.
- Zdobywanie wiedzy / szacowanie ryzyka a testy kontroli.
- Udokumentowanie powiązań z modelem ryzyka i innymi procedurami.
- Zapytania jako jedyny dowód skuteczności procedur kontrolnych.
- Proces próbkowania i formułowania wniosków.
- Błędne formułowanie wniosków.

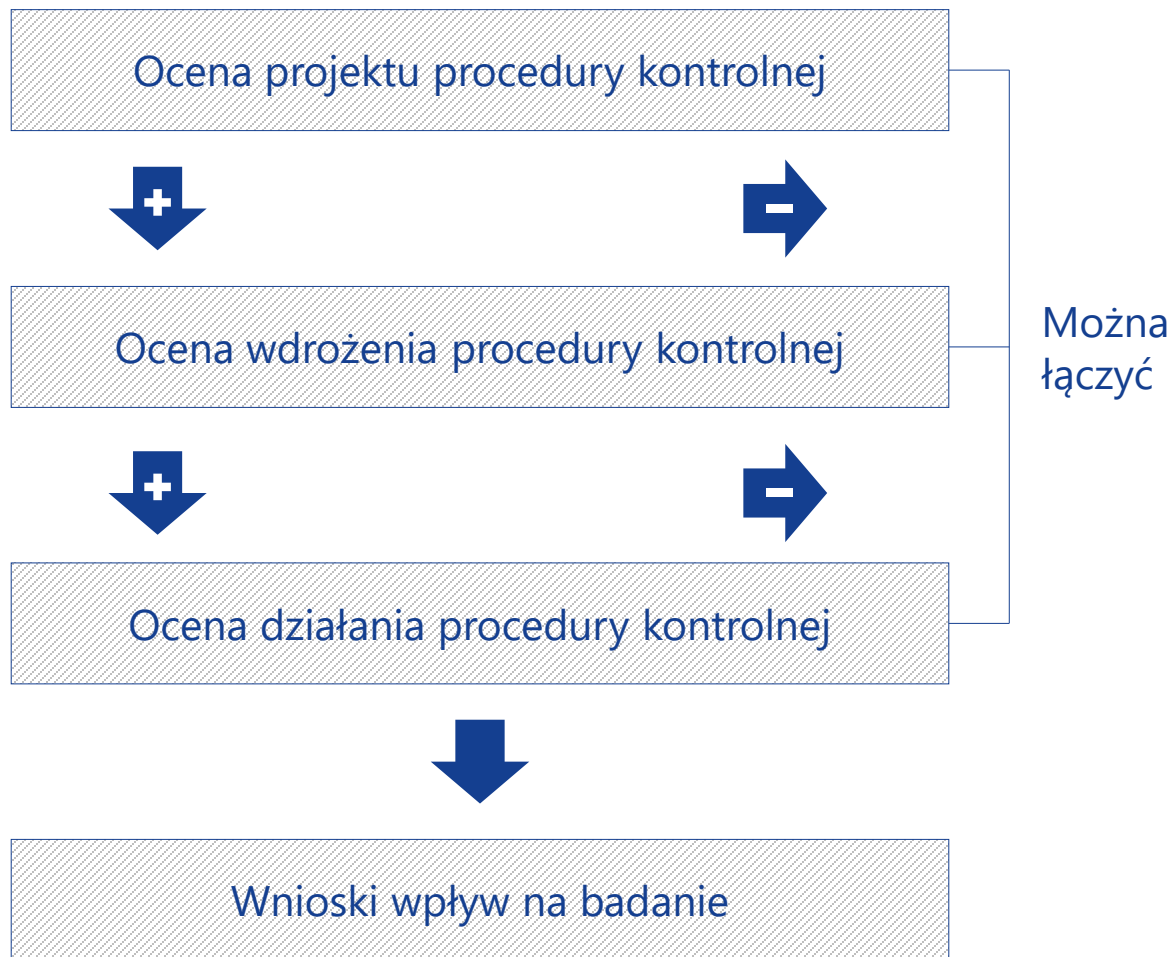
Dyskusja
z uczestnikami

Ogromna rola KSB 230.8 w uzasadnianiu stawianych zarzutów

Testy kontroli – zagadnienia szczegółowe (cd.)

„Poznanie kontroli znaczącej dla badania”:
zdobywanie wiedzy

Badanie zgodności

Badania wiarygodności – zagadnienia szczegółowe

Wybrane obszary
nieprawidłowości:

- Inwentaryzacja zapasów.
- Badanie kompletności.
- Udokumentowanie powiązań z modelem ryzyka i testami kontroli.
- Proces próbkowania i formułowania wniosków.
- Błędne formułowanie wniosków.

Dyskusja
z uczestnikami

Ogromna rola KSB 230.8 w uzasadnianiu stawianych zarzutów

Badanie bilansu otwarcia

510.6 + 230.8

Procedury kontrolne:

- Czy biegły rewident **udokumentował** fakt ustalenia, czy stany końcowe z poprzedniego okresu zostały prawidłowo przeniesione do ksiąg rachunkowych bieżącego okresu lub w razie konieczności, czy zostały przekształcone?
- Czy biegły rewident **udokumentował** fakt ustalenia, czy stany początkowe odzwierciedlają zastosowanie prawidłowych zasad rachunkowości?

Wymogi po części warunkowe

Badanie bilansu otwarcia (cd.)

510.6 + 230.8

Procedury kontrolne:

Czy biegły rewident udokumentował przeprowadzenie **jednego** lub **kilku** poniższych działań:

- przegląd dokumentów roboczych poprzedniego BR celem uzyskania dowodów badania dotyczących stanów początkowych, jeśli SF za poprzedni rok były zbadane,
- ocena, czy procedury przeprowadzane w bieżącym okresie dostarczają dowody mające znaczenie dla stanów początkowych,
- przeprowadzenie specyficznych procedur badania w celu uzyskania dowodów dotyczących stanów początkowych?

Warianty

Wymogi po części warunkowe

Kontynuacja działalności

570.16 + 230.8

Procedury kontrolne:

Czy w przypadku **rozpoznania** zdarzeń lub uwarunkowań, które mogą budzić poważne wątpliwości co do zdolności jednostki do kontynuacji działalności, biegły rewident udokumentował uzyskanie wystarczających i odpowiednich dowodów badania celem ustalenia, czy istnieje istotna niepewność?

Wymóg po części warunkowy ale brak rozpoznania też może być przedmiotem zarzutów

Przykład negatywny

WARIANTY – w dokumentacji:

- Brak reakcji przy braku stwierdzeń w SF na temat zasadności lub nie przyjęcia założenia kontynuacji działalności jako ich podstawy sporządzenia.
- Brak dowodów potwierdzających fakt rozważenia zasadności założenia o kontynuacji działalności i / lub kontaktów tego dotyczących z kierownictwem / nadzorem (wewn. i zewn.).
- Brak rozpatrzenia i oceny racjonalności planów kierownictwa stanowiących podstawę przyjęcia założenia o kontynuacji działalności.
- Brak rozpatrzenia i oceny racjonalności budżetów i prognoz przepływów środków pieniężnych stanowiących podstawę przyjęcia założenia o kontynuacji działalności.

Spory prawne i roszczenia

501.9-10 + 230.8

Procedury kontrolne:

Czy biegły rewident udokumentował przeprowadzenie procedur badania pozwalających na stwierdzenie, czy występują spory prawne lub roszczenia wobec jednostki, które mogą doprowadzić do wystąpienia istotnego zniekształcenia?

Wymóg bezwzględnie obowiązujący

Przykład negatywny

WARIANTY – w dokumentacji:

- Jedynym dowodem jest oświadczenie kierownictwa.
- Brak dowodów, że skierowano zapytania do kierownictwa.
- Brak dowodów, że skierowano zapytania do innych osób z jednostki, w tym do wewnętrznego działu prawnego.
- Brak dowodów potwierdzających fakt dokonania przeglądu protokołów z posiedzeń osób sprawujących nadzór oraz korespondencji z zewnętrznymi doradcami prawnymi jednostki.
- Brakuje informacji o wyniku sprawdzenia kont, na których ujmowane są koszty usług prawnych.

Potwierdzenie zewnętrzne

Załącznik nr 3. N1

Procedur KKN re. KSB 505.7

Procedury kontrolne:

„Czy, jeżeli biegły rewident uznał, że inne procedury badania są niewystarczające do uzyskania przydatnych i wiarygodnych dowodów badania, czy uzyskał potwierdzenia zewnętrzne?”

Wymóg warunkowy ale ....

Przykład negatywny

WARIANTY – w dokumentacji:

- Brak dowodów, że biegły rewident **ustalił** zakres informacji, które mają być potwierdzone lub o które należy poprosić.
- Brak potwierdzenia, że **wybór** odpowiedniej strony potwierdzającej zależał od biegłego.
- Są dowody, że odpowiedzi na potwierdzenia nie zostały skierowane **bezpośrednio** do biegłego rewidenta / FA.
- Brak dowodów, że biegły rewident **kontrolował** wysyłkę próśb o potwierdzenie.
- BR uznał za dowód badania **brak** odpowiedzi.

Dotyczy sytuacji gdy BR stosował KSB 505

Potwierdzenia milczące nie powinny być akceptowane w naszych warunkach

Wartości szacunkowe

540.23

Biegły rewident
zamieszcza
w dokumentacji badania:

- podstawy wyciągniętych przez niego wniosków o racjonalności wartości szacunkowych **powodujących powstanie** znaczącego ryzyka oraz ich ujawnienia oraz
- oznaki dotyczące możliwej stronniczości kierownictwa, o ile występują.

Wymogi warunkowe, ale bardzo często wartości szacunkowe są lub powinny być uznane za obarczone znaczącym ryzykiem

Przykłady pozytywne i negatywne

Do dyskusji
z uczestnikami

Wykorzystanie pracy ekspertów jednostki

500.8 + 230.8

Procedury kontrolne:

Czy biegły rewident **ocenił** kompetencje zawodowe, umiejętności i obiektywizm eksperta?

Czy biegły rewident **zapoznał się** z ustaleniami pracy eksperta?

Czy biegły rewident **ocenił**, czy ustalenia eksperta są odpowiednim dowodem badania dotyczącym odnośnego stwierdzenia?

Zależy od znaczenia dowodów dla realizacji celów badania

Przykłady pozytywne i negatywne

Do dyskusji
z uczestnikami

Wykorzystanie audytu wewnętrznego

610.24

Jeżeli BR wykorzystuje pracę funkcji audytu wewn., włącza do dokumentacji z badania:

- ocenę:
  - czy status w organizacji tej funkcji oraz stosowne polityki i procedury wspierają w odpowiedni sposób obiektywizm audytorów wewnętrznych,
  - poziomowi kompetencji tej funkcji oraz
  - czy ta funkcja stosuje systematyczne i metodyczne podejście, w tym kontrolę jakości,
- rodzaj i zakres pracy wykorzystanej oraz podstawy takiej decyzji oraz
- procedury badania wykonane przez BR w celu oceny odpowiedniości wykorzystanej pracy.

Wymogi warunkowe ale...

Przykłady pozytywne i negatywne

Do dyskusji
z uczestnikami

Spis treści

- I. Wprowadzenie.
- II. Kontrola i ocena spełniania wymogów wobec dokumentacji planowania badania: przykłady wariantów.
- III. Kontrola i ocena spełniania wymogów wobec dokumentacji testów kontroli i badania wiarygodności: przykłady wariantów.
- IV. Kontrola i ocena spełniania wymogów wobec dokumentacji czynności końcowych badania: przykłady wariantów.**
- V. Podsumowanie.

Problemy wykonywania procedur kontroli dokumentacji czynności końcowych badania

Tematyka wybranych procedur i zagadnień

Ocena zniekształceń

Komunikacja słabości kontroli wewnętrznej

Komunikacja dotycząca podmiotów powiązanych

Późniejsze zdarzenia

Końcowy przegląd analityczny

Formułowanie paragrafu opiniującego w sprawozdaniu biegłego rewidenta

Procedury po dacie sprawozdania biegłego rewidenta

Inne zagadnienia

Ocena zniekształceń

450.15

Biegły rewident włącza
do dokumentacji badania:

kwoty, poniżej których zniekształcenia uznaje się
za oczywiście nieznaczące,

wszystkie zniekształcenia zgromadzone w czasie badania
ze wskazaniem, czy zostały skorygowane oraz

ustalenia biegłego, czy nieskorygowane zniekształcenia
są istotne, pojedynczo lub łącznie, oraz uzasadnienie
tego wniosku.

Ocena zniekształceń (cd.)

Uwaga!

- Niepodanie w dokumentacji informacji o sposobie ustalenia i kwoty (lub kwot), poniżej której zniekształcenia uznaje się za oczywiście nieznaczące nie jest samo w sobie błędem.
- Może to jednak prowadzić do powstania nieprawidłowości, bo kontrolujący ma prawo uznać to za świadomą decyzję biegłego, że **każde** zniekształcenie będzie dla niego „znaczące”.
- Jeśli tak, to każde zniekształcenie musi być gromadzone, analizowane z innymi oraz podlegać obowiązkowej komunikacji ze stronami zewnętrznymi.
- Ujawnienie w tej sytuacji przez Kontrolera zniekształceń nie podlegających takim procedurom może być potraktowane jako nieprawidłowość.

Komunikacja słabości kontroli wewnętrznej

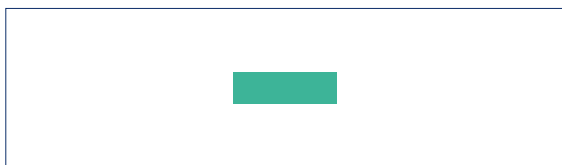
260.14-16

Procedury kontrolne:

- Czy biegły rewident udokumentował fakt przekazania osobom sprawującym nadzór informacji na temat spraw, które należy zakomunikować?

Wymóg bezwzględnie obowiązujący bo standard stosuje się bez względu na strukturę lub formę nadzoru nad jednostką

Przykład negatywny

WARIANTY – w dokumentacji:

- Brak dowodów, że biegły rewident poinformował o swojej roli i odpowiedzialności oraz że, badanie nie zwalnia kierownictwa lub osób sprawujących nadzór z ich odpowiedzialności.
- Brak potwierdzenia, że biegły zapewnił osobom sprawującym nadzór wgląd w planowany zakres i rozłożenie w czasie badania.
- Brak potwierdzenia przekazania opinii na temat znaczących jakościowych aspektów praktyki rachunkowości jednostki, w tym zasad (polityki) rachunkowości, wartości szacunkowych i ujawnień w SF.
- Brak dowodu, że biegły poinformował o znaczących sprawach, wynikłych podczas badania (np. proponowanych korektach), które były przedmiotem rozmów lub korespondencji z kierownictwem, jeśli takie miały miejsce oraz pisemnych oświadczeniach, o jakie prosił.

Komunikacja dotycząca podmiotów powiązanych

550.27

Biegły rewident komunikuje osobom sprawującym nadzór, o ile nie wszystkie te osoby uczestniczą w zarządzaniu jednostką, znaczące sprawy dotyczące podmiotów powiązanych z jednostką stwierdzone podczas badania.

Wymóg warunkowy

550.28

Biegły rewident obejmuje dokumentacją badania nazwy rozpoznanych podmiotów powiązanych oraz charakter powiązań z tymi podmiotami.

Wymóg bezwzględnie obowiązujący

Końcowy przegląd analityczny

520.6

Procedury kontrolne:

Czy biegły rewident udokumentował fakt **zaprojektowania i przeprowadzenia** na zakończenie badania procedur analitycznych pomocnych przy formułowaniu ogólnego wniosku, czy sprawozdania finansowe są spójne z jego wiedzą o jednostce?

Wymóg bezwzględnie obowiązujący

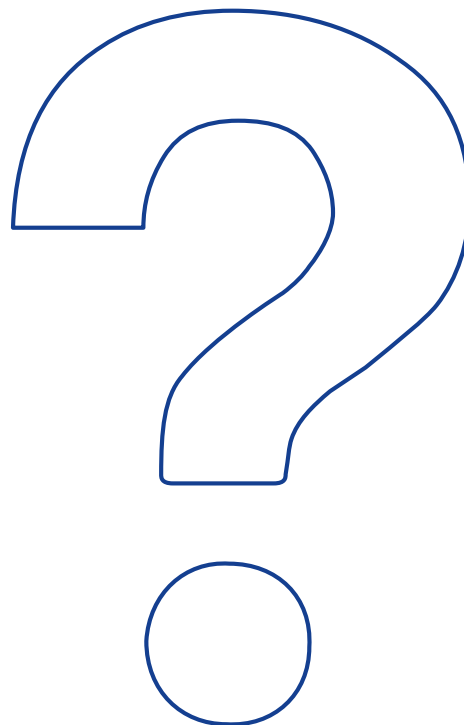
Przykłady pozytywne i negatywne

Do dyskusji
z uczestnikami

Formułowanie paragrafu opiniującego w sprawozdaniu biegłego rewidenta

Procedury po dacie sprawozdania biegłego rewidenta

230.13

Jeżeli, w wyjątkowych okolicznościach, biegły rewident przeprowadza po dacie swojego sprawozdania nowe lub dodatkowe procedury lub formułuje nowe wnioski, to dokumentuje:

- zaistniałe okoliczności,
- nowe lub dodatkowo przeprowadzone procedury, uzyskane dowody oraz wyciągnięte wnioski i ich wpływ na swoje sprawozdanie oraz
- kiedy i przez kogo zmiany dokumentacji badania zostały dokonane i objęte przeglądem.

Wymóg warunkowy

Procedury po dacie sprawozdania biegłego rewidenta (cd.)

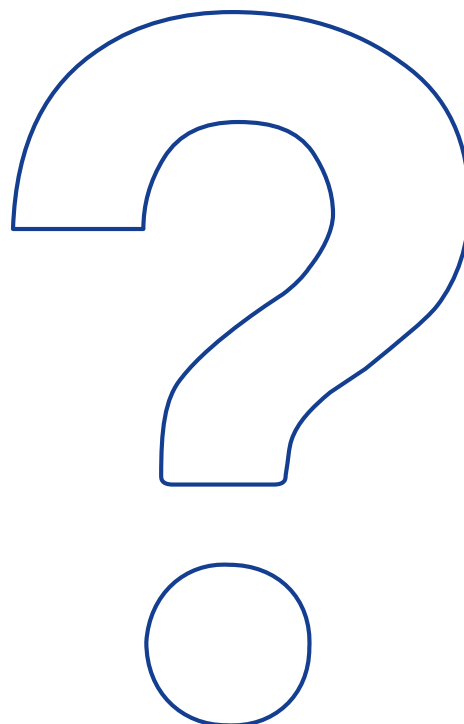
230.16

W okolicznościach innych niż przewidziane w par. 13, kiedy to biegły uznaje za niezbędne zmodyfikowanie istniejącej dokumentacji badania lub dodanie nowej po tym, gdy gromadzenie końcowych akt badania zostało zakończone, niezależnie od charakteru modyfikacji lub uzupełnień, dokumentuje on:

- powody tych zmian oraz
- kiedy i przez kogo zostały wprowadzone i objęte przeglądem.

Wymóg warunkowy. Inne okoliczności to np. inspekcja lub kontrola KKN

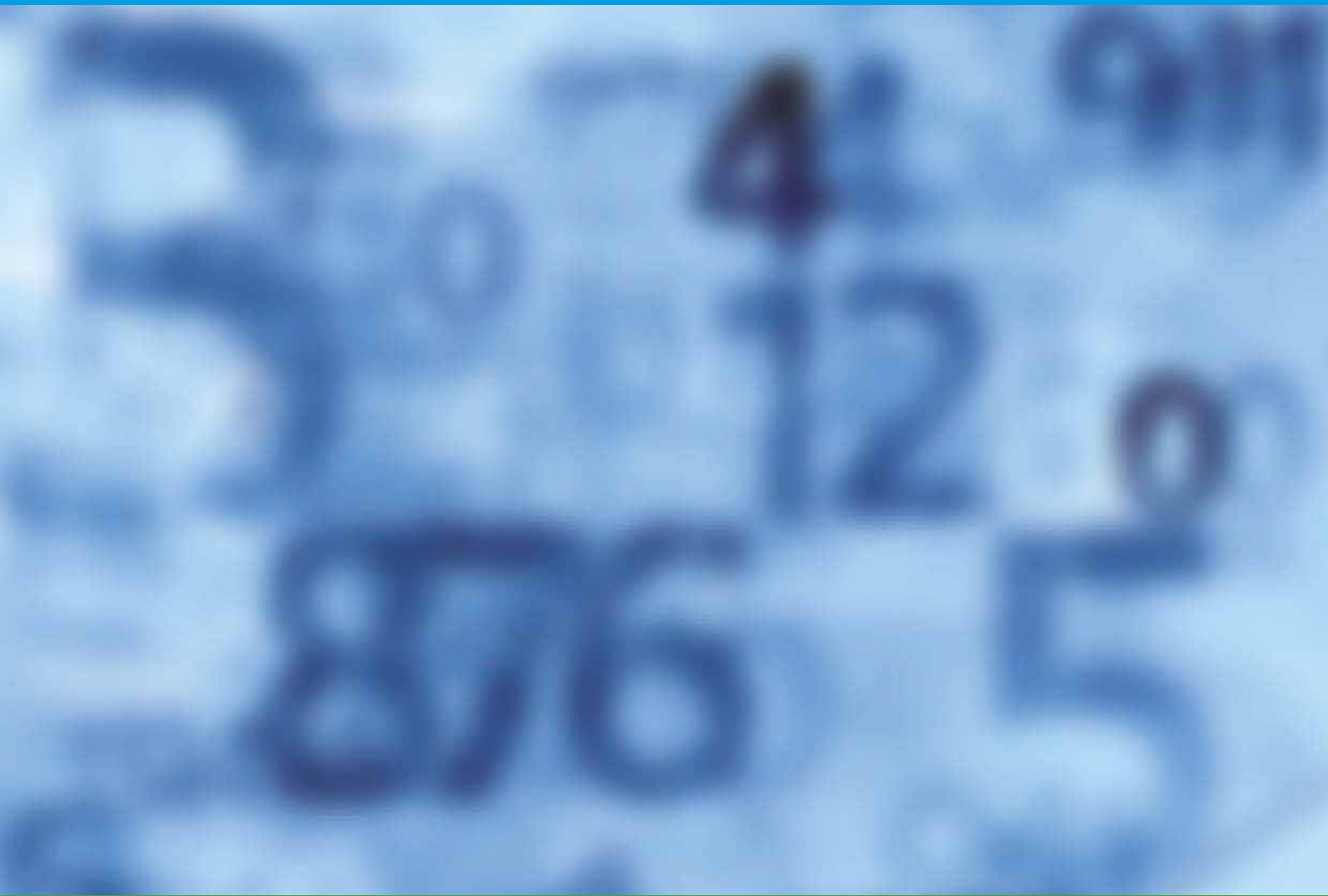
Inne zagadnienia

Spis treści

- I. Wprowadzenie.
- II. Kontrola i ocena spełniania wymogów wobec dokumentacji planowania badania: przykłady wariantów.
- III. Kontrola i ocena spełniania wymogów wobec dokumentacji testów kontroli i badania wiarygodności: przykłady wariantów.
- IV. Kontrola i ocena spełniania wymogów wobec dokumentacji czynności końcowych badania: przykłady wariantów.
- V. Podsumowanie.**

Dziękuję
za uwagę!

Centrum Edukacji Polskiej Izby Biegłych Rewidentów
al. Jana Pawła II 80
00-175 Warszawa
e-mail: ce@pibr.org.pl
tel. 22 637 31 04
fax 22 637 30 84